

Evaluering af ”Fleksibelt klippekort og styrket indsats mod ensomhed”

1. oktober 2021 – 31. marts 2023

Indhold

Indledning og baggrund.....	1
Sagsresume.....	2
Rammer for projektet.....	2
Projektperiode.....	2
Økonomi.....	3
Målgruppe.....	3
Metoder.....	3
Evaluering og erfaring.....	3
Målgruppen.....	3
Opsporing.....	3
Særligt om opsporing af mænd.....	4
Antal borgere.....	4
Gruppe- og civilsamfundsbaseede indsatser - eksempler.....	5
Økonomi.....	5
Udfordringer, fund og potentialer.....	6

Indledning og baggrund

Funktionen Brobygning til Fællesskaber har eksisteret siden 2016. Den opstod på baggrund af Værdighedsmidlerne og ud fra erkendelsen af, der i Fredericia kommune var mange seniorer i ensomhed, mistrivsel og med komplekse problemstillinger. Etablerede indsatser, som fx Forebyggende Hjemmebesøg, havde svært ved at nå målgruppen eller dedikere den krævede tid og tværfaglighed, som var påkrævet for at kunne understøtte borgerens egen vej mod et mere meningsfyldt liv.

Funktionen, hvis fokus er at nå borgere, der føler sig ensomme og/eller føler sig socialt isoleret, er blevet mere og mere kendt blandt både samarbejdspartnere og civilsamfundet, hvilket har betydet, at flere og flere borgere bliver henvist. Indsatsen ”Brobygning” er over årene tillige blevet mere kendt af borgere generelt, som en positiv indsats, der arbejder med relationer, inddragelse og medejerskab. Dette kan have været med til at legitimere Brobyggerindsatsen og aflede opmærksomheden på ensomhedsbegrebet, som for mange stadig opleves stigmatiserende.

Der har fra starten været en overvægt af kvinder, men gennem klippekortsmidlerne og de seneste års særlige fokus på mænd som målgruppe, har der været en mærkbar stigning af henviste mænd, hvilket uddybes i det følgende.

Sagsresume

I forbindelse med budget 2021, blev det besluttet at etablere en fleksibel klippekortspulje på 500.000 kr som erstatning for den tidligere klippekortsordning til borgere, der bor i egen bolig. Udmøntning af klippekortspuljen skulle fastlægges i samarbejde med Seniorrådet. Her valgte man i samarbejde med Visitation Senior at anbefale, at anvende midlerne til at opnormere Brobyggerne fra én til to stillinger samt til aktiviteter i forbindelse indsatsen. Ansættelsen blev tidsbegrænset til 2 år med henblik på at evaluere indsatsen efter 1,5 år.

Der var et udtrykt politisk ønske om at styrke den målrettede indsats omkring seniorborgere, der har behov for styrkede sociale relationer i et samarbejde med seniorrådet omkring en fremadrettet indsats på området.

I budget 2022 stod følgende:

"Forligspartierne er enige om, at der som erstatning for den tidligere klippekortsordning etableres en fleksibel klippekortspulje på 0,5 mio. kr. årligt. Puljen administreres under Plejens visitation. Kriterier for puljen fastlægges i samarbejde med Seniorrådet. Midlerne skal sættes i spil som fleksibel, behovsbestemt hjælp til borgere i Fredericia. Puljen afprøves i 2021 med henblik på genforhandling af en retvisende ramme for puljen fra 2022".

Arbejdsgruppen besluttede at rådføre sig med kommunens Brobygger (Susanne Andersen), der gennem flere år har arbejdet med at nedbryde ensomhed hos borgere. Brobyggeren giver den enkelte borger følgeskab gennem længere tid, og støtter borgeren i at indgå i sociale relationer med henblik på, at borgeren kan indgå i et fællesskab. Brobyggeren pegede på, at der er et behov for at understøtte endnu flere borgere i at skabe sociale relationer, end hvad der er mulighed for med de nuværende ressourcer.

Indsatsen Brobygning til Fællesskaber blev pr. 1. september 2021 organisatorisk og ledelsesmæssigt forankret i Aktivitetsområdet, hvorfra rekrutteringen af den supplerende stilling som Brobygger foregik. Vedkommende tiltrådte stillingen pr. 1. oktober 2021.

Rammer for projektet

Projektperiode

Beslutningen om at opnormere antallet af Brobyggere fra én til to ansatte for at styrke kampen mod ensomhed blev taget i juni 2021.

Straks efter sommerferien blev den 2-årige projektstilling slået op, og den nye Brobygger tiltrådte 1. oktober 2021.

Projektet evalueres i foråret 2023. Der skal tages beslutning om, hvorvidt stillingen gøres permanent.

Økonomi

Der blev ud fra Klippekortsmidlerne vurderet, at 450.000 skulle afsættes til lønmidler mens 50.000 forventedes til udgifter i forbindelse aktiviteter.

Målgruppe

Indsatsens målgruppe er bredt defineret, hvilket også har været tilfældet for den supplerende projektstilling. Det gælder, at indsatsen er for borgere i eget hjem, skal komme flest muligt til gavn og tillige at målrette og styrke indsatsen mod mænd i oplevet ensomhed.

Metoder

Den supplerende stilling som brobygger har benyttet sig af samme metodiske afsæt, som hidtil anvendt i Brobygning til Fællesskaber. I korte træk drejer det sig bl.a. om:

- Livshistoriefortælling, systemisk tænkning og perspektivskifte.
- Relationsarbejde, følgeskab over tid samt støtte til at indgå i sociale fællesskaber.
- Fleksibel og behovsbestemt hjælp.
- En faciliterende rolle med socialpædagogisk og sundhedsfagligt sigte.
- Både individ- og gruppebaserede indsatser
- Tværsektoriel opsporing, anonymitet for borgeren og ingen formel journalisering
- Borgeren selv er vigtigste samarbejdspartner.

Evaluering og erfaring

Målgruppen

For både den generelle indsats samt indsatsen målrettet mænd i ensomhed kunne en grovkornet kategorisering af målgruppen have følgende kendetegn:

- Høj alder med nedsat fysisk funktionsevne, hvilket fører til manglende overskud til at tage initiativ til at deltage i social aktivitet. Borgeren resignerer og bliver derpå ensom.
- Sorg- eller depressionsramt som følge af tab af nærmeste familie. Ofte kombineret med sparsomt netværk.
- Tilflyttere med manglende eller sparsomt netværk.
- Mangeårige problematikker med fysisk/psykisk sygdom og/eller (tidligere) misbrug.
- Lettere demente

Opsporing

Indsatsen kræver ingen visitation, og der føres heller ikke i notat i Nexus over forløbene. Denne åbne tilgang med mulighed for anonymitet samt brede målgruppe gør, at der henvises rigtig mange borgere til Brobygning til Fællesskaber. Borgerne er også velkomne til selv at henvende sig.

Borgerne henvises bl.a. via:

- Nexus, ex via hjemmepleje, hjemmesygepleje, demensteam, forebyggende hjemmebesøg
- Praktiserende læge

- Psykiatrien
- Civilsamfundet, ex naboer, pårørende, foreningsliv, aktivitetscentre, kirker og medborgerhuse

Særligt om opsporing af mænd

Erfaringen i Fredericia har vist, at de fleste borgere i regi af Brobygning til Fællesskaber er kvinder. I tillæg til en generel kommunikationsplan etablerede den nye Brobygger et intensiveret samarbejde med kommunens forebyggelseskonsulenter for at nå flere mænd i ensomhed. Der blev udfærdiget et målrettet brev/opslag, som teamet kunne tage med på hjemmebesøg og give til mænd, de mødte i forbindelse hermed. For at opretholde den ligeværdige relation og tilgang til borgerne blev brevet ikke sendt via e-boks og blev i øvrigt bevidst skrevet med en let tilgængelig sproglig tone. Her opfordredes både til at tage kontakt, såfremt mændene savnede aktivitet og samvær, men også til, at de kunne bidrage med erfaringer og ressourcer til andre.

Forebyggelseskonsulenterne ville gerne støtte op om indsatsen, men det krævede en del tværfagligt oversættelsesarbejde mellem Forebyggende Hjemmebesøg og Brobygning til Fællesskaber, før end forebyggelseskonsulenterne havde forstået og var trygge i deres rolle som formidlere, og hvad de opfordrede borgerne til at deltage i. Brobygningens brede og bevidst diffuse indhold og målgruppe oplever vi, kan være udfordrende for (særligt kommunale) samarbejdspartnere at formidle, hvorfor der pt. udfærdiges et ramme- og metodehæfte for indsatsen.

Samarbejdet med forebyggelseskonsulenterne er dog en ubestridt vigtig kilde til, at der i dag findes flere markant flere mænd i indsatsen end før projektperioden.

Antal borgere

Pr. 1. oktober 2021 var den oprindelige Brobygger i aktivt samarbejde med cirka 110 borgere, hvoraf 35 var mænd. Dette dækker over både nytilkomne og kendte borgere. Generelt oplever vi en tilgang på omtrent 100 nye borgere årligt, men da vi ikke siger farvel til 100 borgere årligt har vi kontakt til eller delvis kontakt til flere hundrede borgere.

Med den styrkede indsats mod ensomhed har den ekstra Brobyggerstilling i perioden 1. oktober 2021 til 28. februar 2023 skabt kontakt og samarbejde med cirka 100 nye borgere, hvoraf 35 personer er mænd. Det er altså en fordobling af det eksisterende antal borgere i indsatsen. Her er det vigtigt at understrege, at *alle* 100 er nytilkomne – dvs. borgere, som det ikke før har været muligt at nå. Endvidere viser den målrettede opsporing af mænd sig også her, da der ikke tidligere har været en så stor tilgang af mænd i ensomhed over så kort en periode. Dette viser sig endvidere ved, at der er et højere flow af mænd knyttet på projektstillingen frem for den faste.

Stort set alle borgere i Brobygning til Fællesskaber har brug for en længerevarende kontakt. Når kontakten til en borger mistes, er det typisk grundet radikale begivenheder, såsom dødsfald, flytning til plejehjem eller meget alvorlig sygdom. Dette illustrerer borgernes typisk fremskredne alder og/eller belastede helbredstilstand.

Gruppe- og civilsamfundsbaseede indsatser - eksempler

Det er et vigtigt redskab for Brobyggerne at løfte borgerne ud af 1-1 relationen og forsøge at koble dem til bredere fællesskaber. Det er vigtigt, fordi denne tilgang på lagt sigte er det mest bæredygtige for borgerens situation og målet om at gøre tilværelsen mere meningsfuld. Og det er vigtigt fordi vi på denne måde med meget få personaleressourcer kan nå at understøtte tilværelsen for hundredevis af borgere.

Brobyggerne tager derfor initiativ til, faciliterer, understøtter eller benytter sig af en del frivillig- og civilsamfundsindsatser. Bl.a. kan nævnes:

- Skovtur 1 x ugentligt
- Mandag spisegruppe 1 x ugentligt
- Cafetur for En Som Dig 2 x måneden
- Mad og musik 1 x måneden
- Spisegruppe i medborgerhuset 1x ugentligt
- Ad hoc arrangementer
- Litteraturgruppe
- Yogagruppe
- +1 koncerter

Ud af ovenstående er fire aktiviteter opstået alene på baggrund af at der blev opnormeret med en ekstra stilling.

Derudover er der efter behov løbende dialog med andre frivilligrupper, fx Seniormænd 60+, Seniorhusets Aktivitetsforeningsgrupper, Mød Hinanden eller kirkelige indsatser. Der er fokus på afvekslingen mellem større og mindre fællesskaber, da mange borgere kan have svært ved at være blandt mange andre.

Det er en stor fordel, at der altid arbejdes med borgernes egne ressourcer og handlekompetencer i fællesskaberne, da indsatsen dermed når ud til flere end ved 1-1 samtaler. Samtidig giver det også mulighed for hyppigere at "checke ind" hos den enkelte borger uden at skulle på hjemmebesøg. Endelig giver de fælles arrangementer mulighed for, at borgerne kan lære begge Brobyggere at kende, og det gør indsatsen langt mindre sårbar for både målgruppen og medarbejderne.

Økonomi

Der blev budgetteret med 450.000 til løn og 50.000 kroner til aktiviteter. Stort set alle midler bruges til lønkroner. Derudover findes der kun enkelte udgifter til brændstof til Aktivitetsområdets minibusser, lejlighedsvis forplejning eller "pædagogiske måltider" til de to Brobyggere. Brobygning til Fællesskaber har altid været funderet på deltagernes egenbetaling, sammenskud eller gratis arrangementer i civilsamfundet. Denne metode har forløbet uproblematisk og er fortsat.

Udfordringer, fund og potentialer

Der har vist sig et klart behov for at Brobygning til Fællesskaber består af mindst to stillinger.

Der tilkommer løbende borgere fra alle henvisningskanaler, og en enkelt Brobygger har ikke kunnet og vil ikke i fremtiden kunne rumme efterspørgslen. Samtidig bør det også nævnes, at det er så komplekse og krævende borgerforløb, at der er et fagligt behov for løbende at kunne sparre med en kollega om handlemuligheder mv. Endelig er det tydeligt i det daglige arbejde, at Brobygning til Fællesskaber udfylder et behov, hvor andre kommunale tilbud må slippe.

Den store tilstrømning af borgere gør, at det i princippet ikke er nødvendigt målrettet at opspore borgere – dertil er efterspørgslen næsten større end udbuddet. Men der findes et potentiale i målrettet af opspore mænd i ensomhed – erfaringen viser, at mange oplever sig ensomme, men de søger ikke/magter ikke på egen hånd at ændre situationen.

I brobygningens kontakt til ensomme mænd er vi endvidere blevet opmærksomme på, at det ikke er afgørende for mændene, at komme i et fællesskab kun for mænd. Tvært imod. En borger formulerer det således:

Jeg er og har altid været en enspænder. Det eneste jeg savner er tosomheden og ønsker, at møde en sød kvinde at ses og spise med.

Vi har derfor i projektperioden givet valgt at følge borgernes spor og etablerer ikke specifikke mandefællesskaber – medmindre efterspørgslen ændrer sig.

I enkelte tilfælde har der været nogle mænd, som har været særligt svære at løfte ind i et fællesskab. Her har det ofte været aktive misbrugsproblematikker, der har umuliggjort at lave aftaler og skabe relationer. I disse tilfælde bliver opgaven at Brobygge til andet fagpersonale, der kan hjælpe dem videre.

Denne problematik gælder naturligvis også generelt i Brobygning til Fællesskaber, som også oplever udfordringer med henvisninger af borgere med komplekse psykiatriske udfordringer, demenssygdom eller lignende tilstande, som gør, at der ikke umiddelbart er perspektiv i at skulle brobygge til et fællesskab. Imidlertid oplever vi ofte henvisninger af denne type borgere, som er svære at rumme i andre etablerede tilbud. Det er vores oplevelse, at der mangler ledsagere, besøgsvenner eller lignende tilbud, der kan indgå i kontinuerlige den 1-1 relation, disse borgere typisk efterspørger. **Heri ligger der et potentiale for eksempelvis at arbejde mere indholdsdefineret og målrettet med vores partnerskabsaftaler med de større civilsamfundsorganisationer, som har en solid ballast og faglig viden til at understøtte deres frivillige og såvel som deres sag.** Herigennem ser vi en vej til at kunne understøtte seniorer i udsatte livspositioner endnu bedre. Et effektivt samarbejde kræver dog også et solidt lokalt anker, hvilket yderligere underbygger behovet for at projektstillingen gøres permanent og Brobygning til Fællesskaber også fremadrettet rummer to faste stillinger.